

„A többi dolgozóhoz — értsd fahasználat — viszonyítva a szociális juttatások terén is hátrányos helyzetben vannak. Ők kapják a legrégebb, legkevesbé komfortos melegedő bódékat, ha egyáltalán jut mindenhová. Ők kérekpároznak, ha kevés a személyszállító-jármű. Ők ebédelnek táskából, ha mindenhová nem jut meleg ebéd, hogy csak néhányat említsek, ami hirtelen szembe jutott. Az elmondottak egyenes következménye, hogy az erdőművelésben dolgozók között fiatalt csak elvétve és akkor is véletlenül láthat az ember.”

„Javaslat: Kinyitni a szemeket, hogy ne csak nézzenek, hanem lássanak, és ne csak az orrukig, hanem egy kicsit távolabbra is.”

„Vissza kell adni az erdőművelők önbizalmát. Érezzék azt, hogy munkájuk ér annyit, mint bármely más területen dolgozóké.”

Az eddigiekben elsősorban a közös gondokat idéztük, és azokat a teendőket hangsúlyoztuk, amelyek másokra, vagy másokra is tartoznak, nemcsak az erdőművelőkre. Természetesen a már említett számos fórumon nemcsak ezek a kérdések szerepeltek. Sokkal több szó esett a fatermesztési tevékenység belső forrásból fakadó hibáiról, gyengeségeiről — valamint a saját erőből eltávolítható akadályokról, és azok eltávolításának módjáról, de úgy véljük, azokkal nem itt, és nem szavakkal kell az erdőművelőknek foglalkozni. Az erdőművelés a következő években is kiemelt feladata marad egyesületünknek. A munka nehezebb része: a feladatok végrehajtása, a célratörőbb, konkrét hétköznapi tettek sora áll előttünk. Bizunk benne, hogy egyesületünk minden tagja olyan odaadással folytatja a munkát, ahogyan ebben az évben tette és reméljük, hogy a felsorolt akadályok előtt már nem kell majd lépten-nyomon megtorpannunk.

Dr. Bondor Antal: Válasz

Megtisztelő kötelességemnek teszek eleget, amikor az Erdészeti és Faipari Hivatal vezetősége és a magam nevében megköszönöm az Országos Erdészeti Egyesület vezetésének, tagságának, és különösen az erdőművelési szakosztály tagjainak azt a két éven át folytatott fáradtságos és felelősségteljes munkát, amelynek keretében — mindvégig jobbitó szándékkal — csokorba kötötték az erdőművelés ma kétségkívül meglévő gondjait. Ezzel jelentős segítséget nyújtottak mind az ágazati irányítás, mind a vállalatvezetés munkájának javításához, de értékes útmutatással szolgáltak társadalmi és állami szerveink felé is, az erdőművelésben dolgozók szociális munkakörülményei javításának szükségességét illetően.

Ezeket — a bevezető előadásban és a hozzászólásokban tárgyalt problémákat — az átalakuló társadalmi-gazdasági szerkezetünk, és a világban fennálló gazdasági nehézségek (energia, nyersanyaghiány stb.) hozták felszínre, ami azt is jelenti, hogy a jelentkező feszültségeket csak a meglévő korlátozó feltételek között lehet és kell feloldani.

Ezért nem jöhetnek számításba az olyan javaslatok, amelyek pl. — a volt Országos Erdészeti Főigazgatósághoz hasonló — erős központi szervezet kiépítését szorgalmazzák. Az adott gazdasági helyzetben egyrészt a minisztériumi létszámok csökkentése, másrészt a vállalati önállóság növelése a cél. Annál is inkább, mert a volt Országos Erdészeti Főigazgatóság sokak által hiányolt erdőművelést ellenőrző munkáját (gyéritésjelölés, nevelővágások szakszerű végrehajtása, fafaj-megválasztás, erdősítések kivitelezése, átvétele stb.) teljes egészében átvette az erdőfelügyeleti hálózat.

Nem kívánom most a magyar erdőművelés 30 évének eredményeit felvázolni. Szó esett erről a múltévi pódiumvitán, és nagyon sok rendezvényen. De szükségesnek tartom megemlíteni azokat a munkákat, amelyeket az utóbbi két évben — jórészt a problémafeltárásból következően — megkezdtünk és folytatunk.

Az ország erdőállományai genetikai potenciáljának növelésére ebben az évben befejeztük a tölgy magtermelő állományok nemzetközi szabványoknak megfelelő kataszterezését. Ezzel lehetővé válik 1983-ban az OECD-be való belépésünk, a nem rubel elszámolású magexportunk növelése, és a magtermések időszakosságát csökkentő költséges beavatkozások koncentrált végrehajtása. 1983-ban a bükkállományok kataszterezését végezzük.

A nehéz gazdasági helyzet ellenére az utóbbi két évben is jelentős mértékben támogattuk szaporítóanyag-termelési bázisaink kialakítását. (Bajcsa, Bejegyertyános, Bóly, Derecske, Kál, hogy csak a legismertebbeket és az abc sorrendjében említsem) ma megfelelnek a világszínvonalnak. A vitában sokszor elhangzott a magánosok csemetetermelése. Úgy vélem, hogy a magánosok csemetetermelése — meglevő és visszaszorítandó vadhajjtásai ellenére — egyrészt felrázta és felborzolta a szakmai önértetet, másrészt hozzájárult, hogy az elmúlt „hét szűk esztendő” után (amikor minden évben csemetehiánnyal kellett küzdeni, és nemcsak tölgyből és bükkből!), most két éve már a bőség zavara okoz gondokat. Az természetes, hogy az ellenőrzött, fajtatiszta, nemesített anyagot nem lehet és nem szabad a kevésbé ellenőrizhető szerződéses vonalnak kiadni.

Az Erdőrendezési Szolgálat jelentős erőfeszítéseket tesz a termőhelyfeltárás mennyiségi és minőségi igényeinek a kielégítésére. A vállalatok és egyes üzemi irodák laboratóriumainak a megszüntetése, illetve koncentrációja gazdasági szükségszerűség volt.

A költséges beruházás, műszerpark és személyi állomány megfelelő kapacitás-kitöltést feltételez.

Foglalkozunk az erdősítési egységárak rendezésével. Elsősorban a tölgy és bükk erdősítések egységárával kívánjuk a végrehajjtókat a természetes felújítások kiszélesítése felé terelni. Tudomásul kell venni, hogy a domb-, és hegyvidéki erdősítések géprendszere világviszonylatban is gyermekcipőben jár. Nincs átvehető és megvásárolható megoldás. Ezért a hegyvidéki erdősítés gépeinek hiábavaló sürgetése helyett olyan fakitermelési technológiát, és kíméletes közelítési technikát kell alkalmazni, amely lehetővé teszi a természetes újulat minél nagyobb számú megmaradását.

A kitermelhető fatömeg vitájával kapcsolatban az Erdészeti Tudományos Intézet, és az Erdőrendezési Szolgálat együttműködésében részletes számítások folynak a vágásérettségi körök rendezésére. Tervezzük a jó termőhelyen álló tölgyesek és bükkösök vágásérettségi korának felemelését, ugyanakkor a sarjerdők, gyorsannövő fafajok stb. vágásérettségi korának esetenkénti csökkentését.

Összefoglalva: Még egyszer megköszönöm az erdőművelési szakosztály odaadó, az ügyért rendkívüli felelősséget érző munkáját. Úgy vélem, hogy a bevezető előadásban feltárt problémákat minden szinten a következő hónapokban elemezni szükséges. Ezek egy része az ágazati irányításra, más része a vállalatvezetésre tartozik. De meg kell mondani, hogy nagyon sok tartozik az erdőművelethez igazodó reális és racionális szakmai rendszabályokat kell kialakítani. Ahogy *Varga Béla* előadásában hallottuk: „nagyon drágán erdősítünk”. És ez nem tartható! Még ma is sok, felesleges műveletet végzünk megszokásból, konzervatizmusból, vagy követelünk meg gazdasági megfontolások nélkül. Ez utóbbi kérdésben jelentős és közös szemléletformálás szükséges erdőművelők és erdőfelügyelők között.

Hiszem, hogy az a névjegy, amit a magyar erdőművelők az elmúlt 30 esztendőben a társadalom, a népgazdaság asztalára tettek, megfelelő biztosítékot jelent — az erők összefogásával, minden érdekelt együttműködésével — az eredmények további növelésére.

A „savas csapadék” kérdését boncolgatta a svéd kormány meghívására 1982. júniusának végén Stockholmban 21 ország 90 szakértője. Az e téren szerzett tapasztalatok egybegyűjtése volt a cél és megfelelő javaslatok kialakítása az összefüggő követő miniszteri szintű nemzetközi konferenciának nemzetközi politikai intézkedések végett.

Elsőnek is tisztázták a „savas csapadék” fogalmát. A káros kéndioxid és nitrogénoxidok mind száraz, mind nedves úton károsítanak. Szárazon a lombzat és faesten abszorbeálva, majd a csapadék által onnan lemosva savanyítják a talajt. De a lombzat által asszimilált elemek is a földbe jutnak a lombhullással. A levegő víztartalmában oldott gázok okozzák a tulajdonképpeni „savas esőt”. A száraz és nedves behatás együttesen adja a „savas csapadék”-ot. Szabatos meghatározást az „immissziós hatás” adna. A nagyközönség szóhasználatában a „savas eső” honosodott meg és fedi az egész fogalmat.

Az immisziós kár Közép-Európa és Észak-Amerika problémája a magasfokú iparosodottság folytán, de Japáné alig, mert ott következetesen megoldják a füstgázok megtisztítását. Nagymértékben veszélyeztetettek a túlelvélű fafajok, a lombosak alig. Súlyos károk lépnek fel a két német államban, Csehszlovákiában, Lengyelországban, Ausztriában és Jugoszlávia északi részén, Szlovéniában. A kárral érintett erdőterület nagyságok a legújabb közlések szerint (az előbbi sorrendben): 473, 300, 379, 120 és 15 ezer hektár. A károsodás folyamata összetett és bonyolult.

Északon — Skandináviában és Kanadában — az erők kevésbé, de a vizek károsodnak. A tavak növény- és állatvilága ijesztő mértékben pusztul. Dél-Norvégia 5000 megvizsgált tavából 1750-ben teljesen kipusztult a halállomány, további 900 vize is erősen fertőzött. Dél- és Közép-Svédországban 2500 tó halállománya pusztul. Kelet-Kanada számos folyójában csökken a lazac előfordulása.

A szakértői összefüggő követő miniszteri megbeszélés a feltárt súlyos helyzet ismeretében sem tudott megegyezni konkrét intézkedések megtételében. Így csak az a remény, hogy az Európai Gazdasági Közösség (ECE) által 1979-ben létrehozott konvenciót mielőbb minél több állam ratifikálja. A konvenció meglehetősen rugalmas ajánlást tesz, a levegőszennyezést „amennyire csak lehet” határok közé kívánja szorítani. Így az erők és vizek élővilágának további pusztulásával kell számoljunk.

(Der Forst u. Holzwirt 1982. 16. Ref.: Jérôme R.)